

2 september 2025

Raadscommissie Samenleving & Ruimte

Richtsje de Boer, Marijke Schrauwen (gemeente)

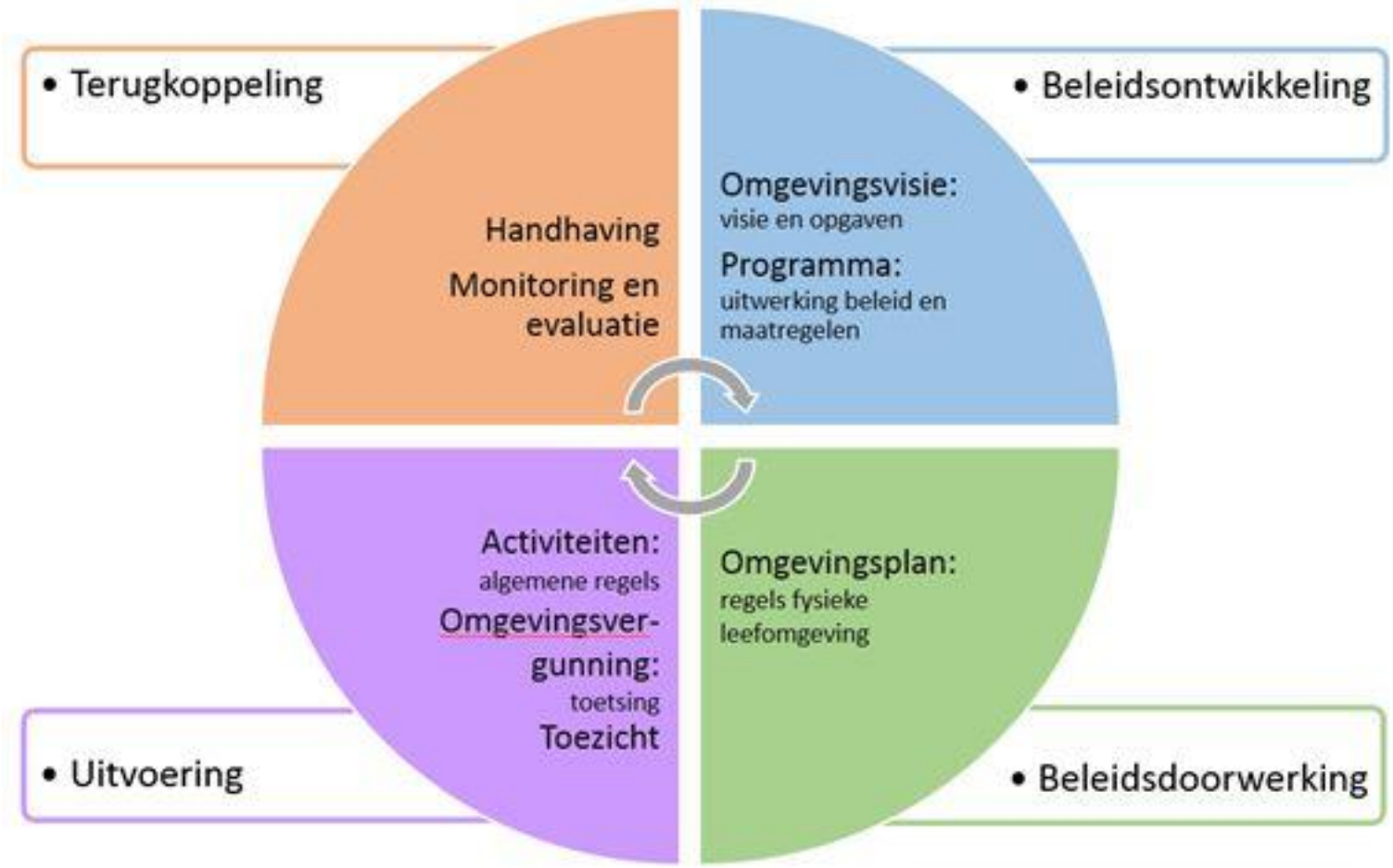
Joost de Bruijn (GGD)

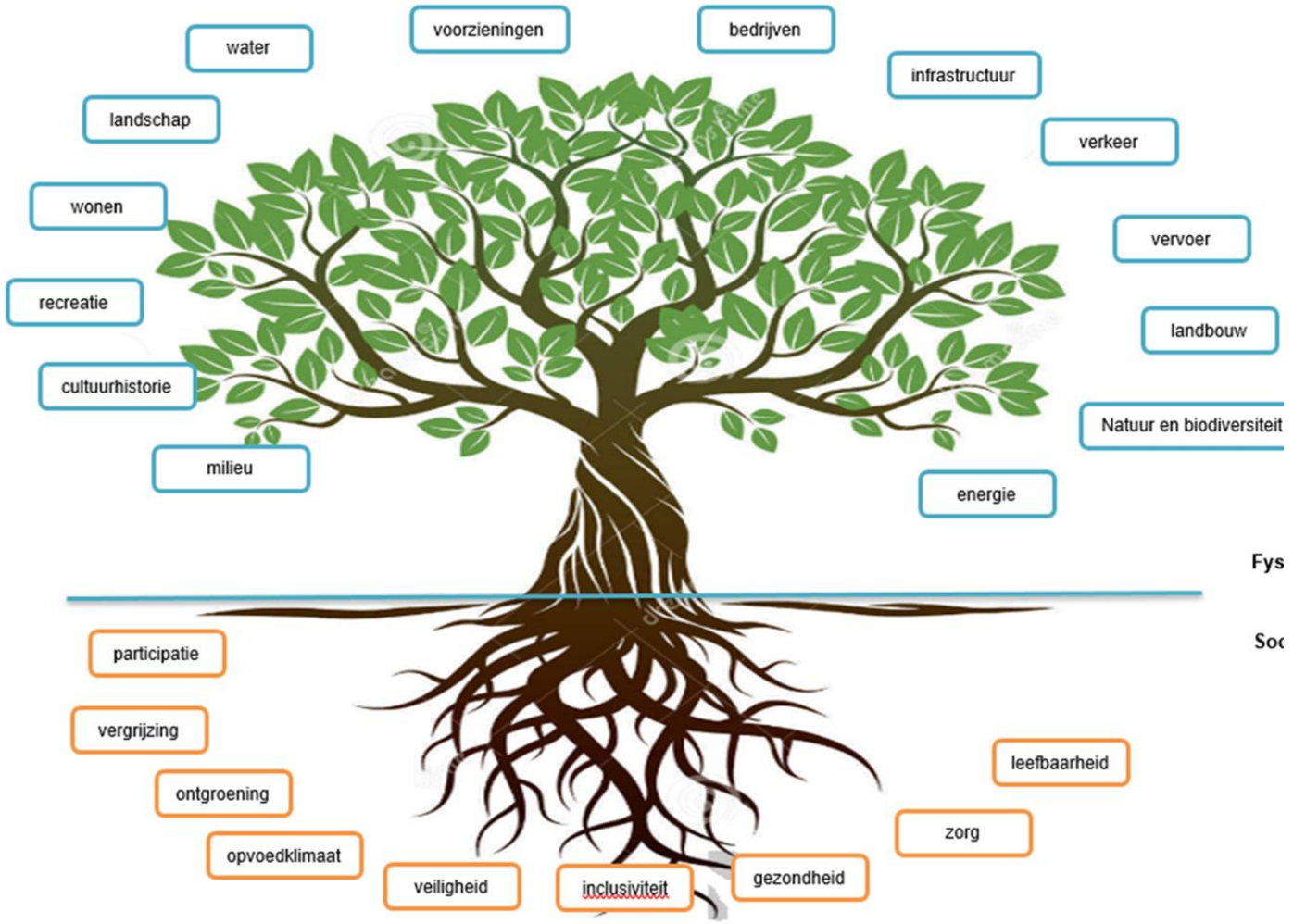
Werkvergadering gezonde fysieke leefomgeving

Agenda

- Intro omgevingswet en aanleiding
- Presentatie GGD
- Opiniëren met behulp van Kahoot
- Vervolg

Beleidscyclus Omgevingswet

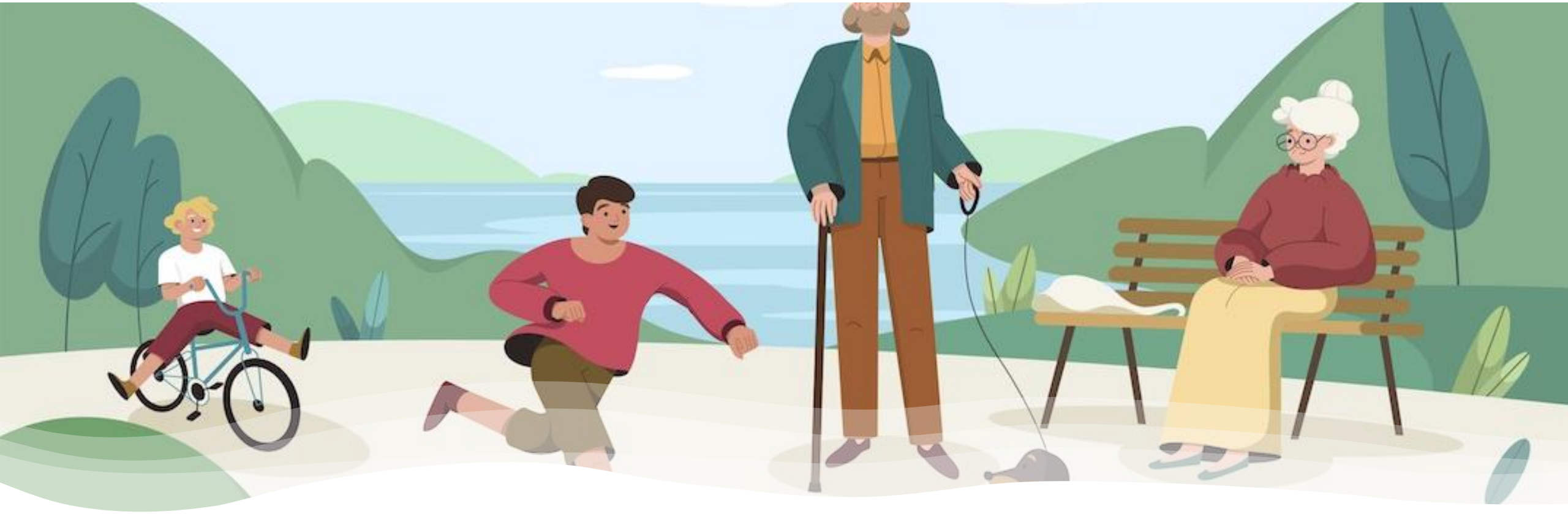

Maatschappelijk hoofddoel Omgevingswet:

“**bereiken en in stand houden** van een **veilige en gezonde fysieke leefomgeving** en een goede omgevingskwaliteit, ook vanwege de intrinsieke waarde van de natuur (Art. 1.3a).’’

“**doelmatig** beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter **vervulling van maatschappelijke behoeften**. (Art. 1.3b).’’

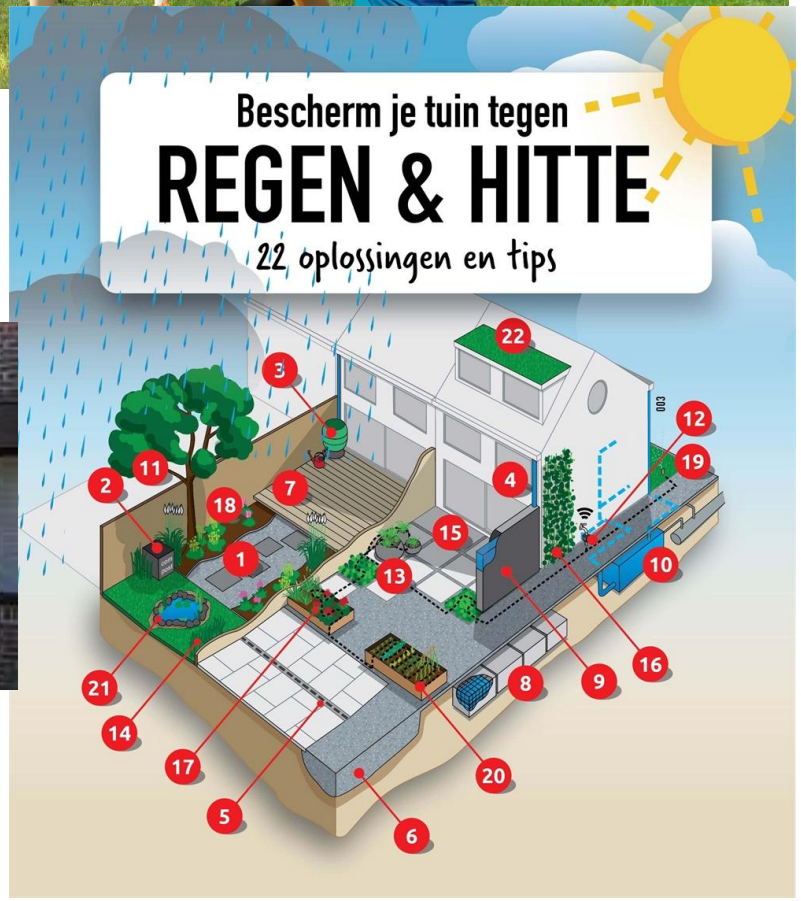
Gezonde fysieke leefomgeving

- Definitie: ‘’Een gezonde leefomgeving is een leefomgeving die als prettig wordt ervaren, die uitnodigt tot gezond gedrag en waar de druk op de gezondheid zo laag mogelijk is.’’ (Bron: RIVM)
- Oftewel een fysieke omgeving die de gezondheid van alle inwoners zowel beschermt als bevordert.

Aspecten van de gezonde leefomgeving

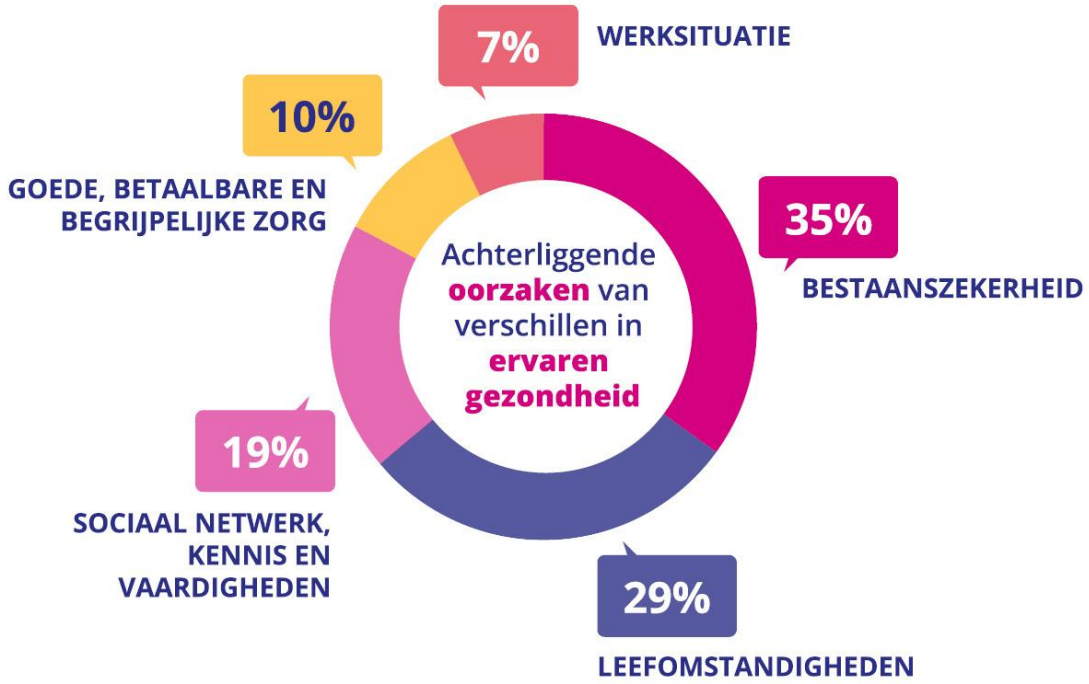

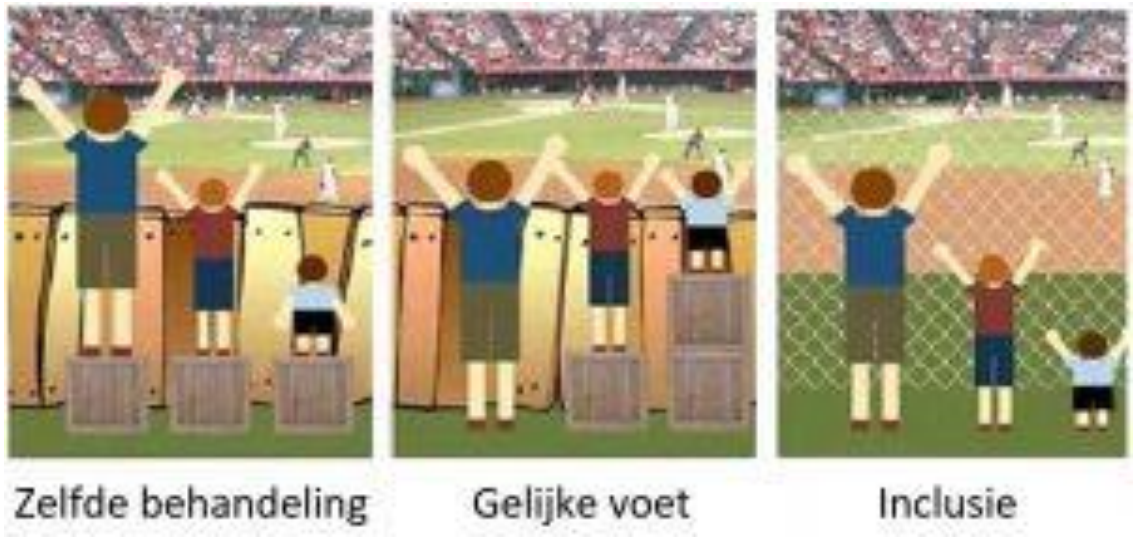

Gezondheidsverschillen

- Opgroeien, werken en wonen in een gezonde of ongezonde omgeving heeft grote invloed op de (ervaren) gezondheid en levensduur van inwoners (Bron: Pharos).

Vragen?

Gezondheid in de leefomgeving

Inhoud

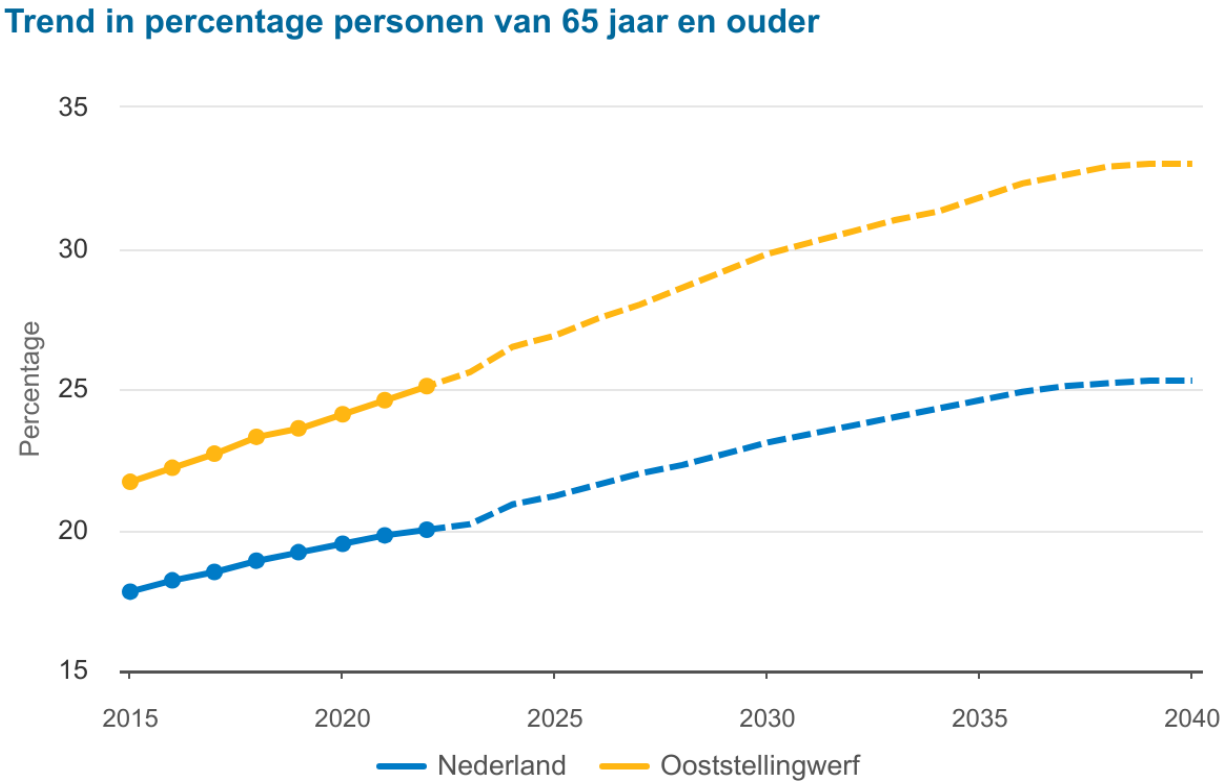
- Gezonde Leefomgeving
- Geur en gezondheid
- Geluid en gezondheid
- Gewasbeschermingsmiddelen en gezondheid
- Vragen

Gezonde leefomgeving: de noodzaak

- We willen graag langer gezond blijven
- Voorkomen van ziekte: preventie

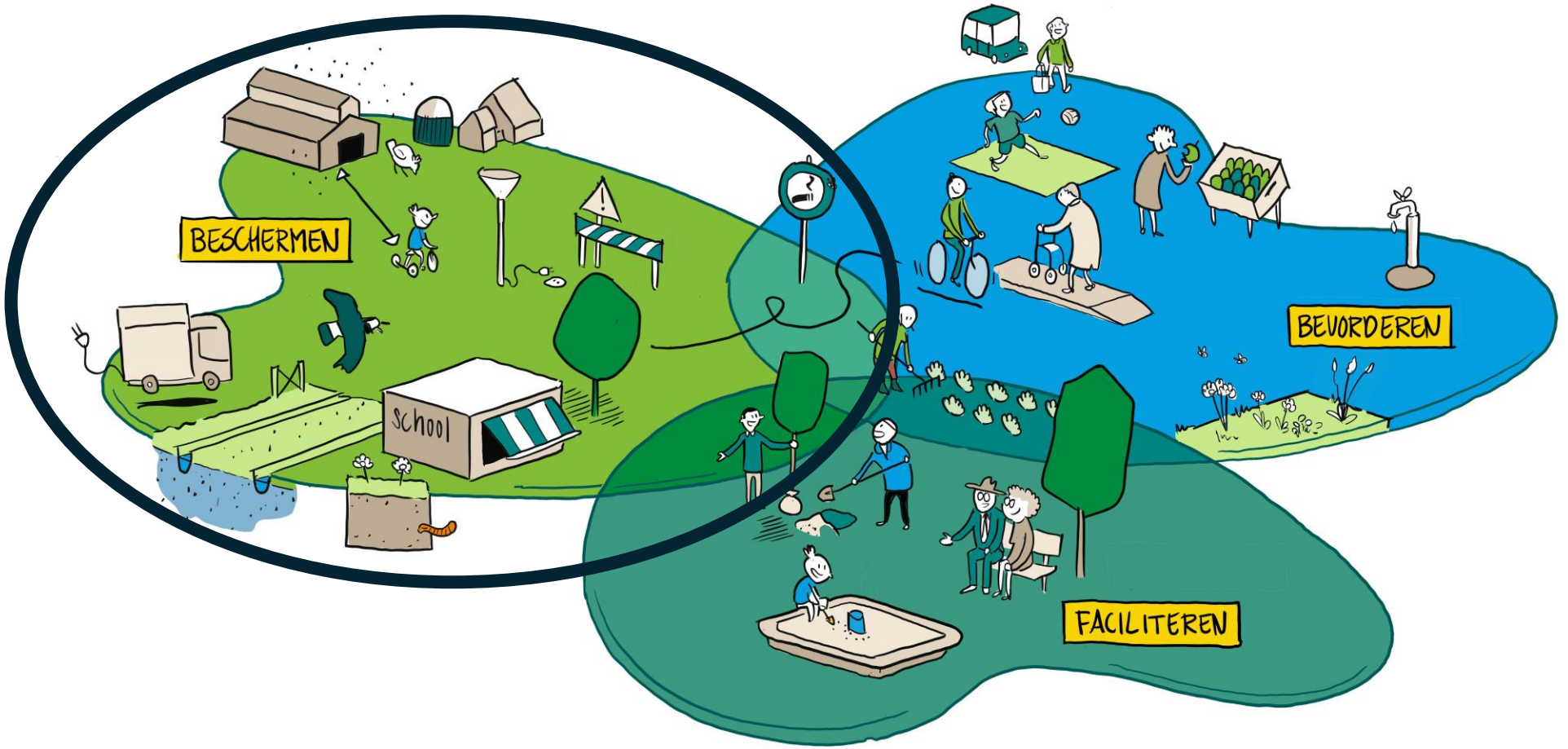
- Probleem: vergrijzing & zorg

- Oplossing:
  - Leefstijl (*hoe* we leven)
  - & Leefomgeving (*waar* we leven)

Bron figuur: regiobeeld.nl

Onderdelen van een gezonde leefomgeving

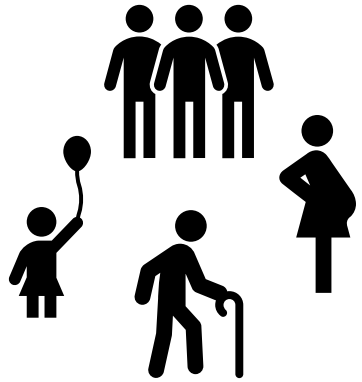
Invloed milieu op gezondheid

Bron

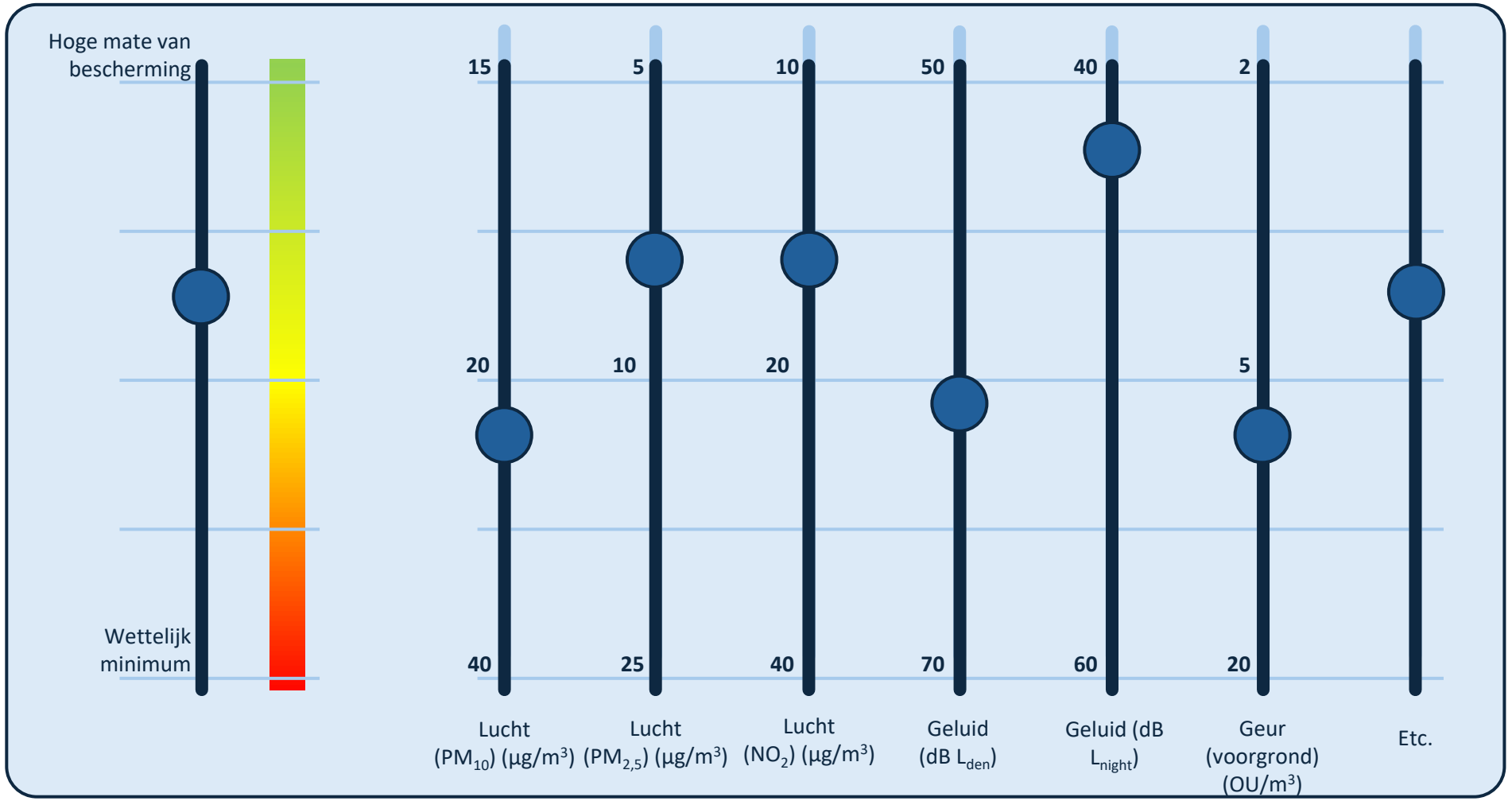
Verspreiding
geluid, geur, stoffen

Blootstelling

Gezondheidseffecten
- Meer kans op ziekte
- Hinder/ verstoring
- Ongerustheid

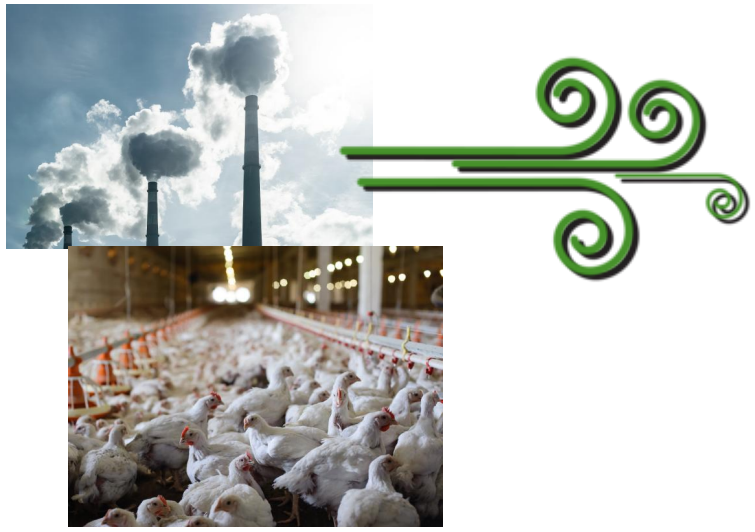
Mengpaneel – Beleidsvrijheid gemeente

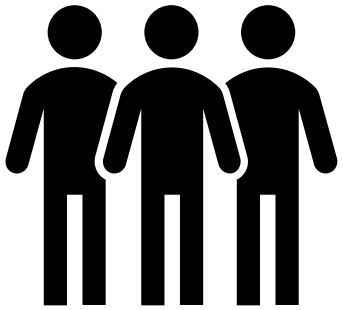
Dit figuur is een illustratieve en niet-volledige weergave.

Geur en gezondheid

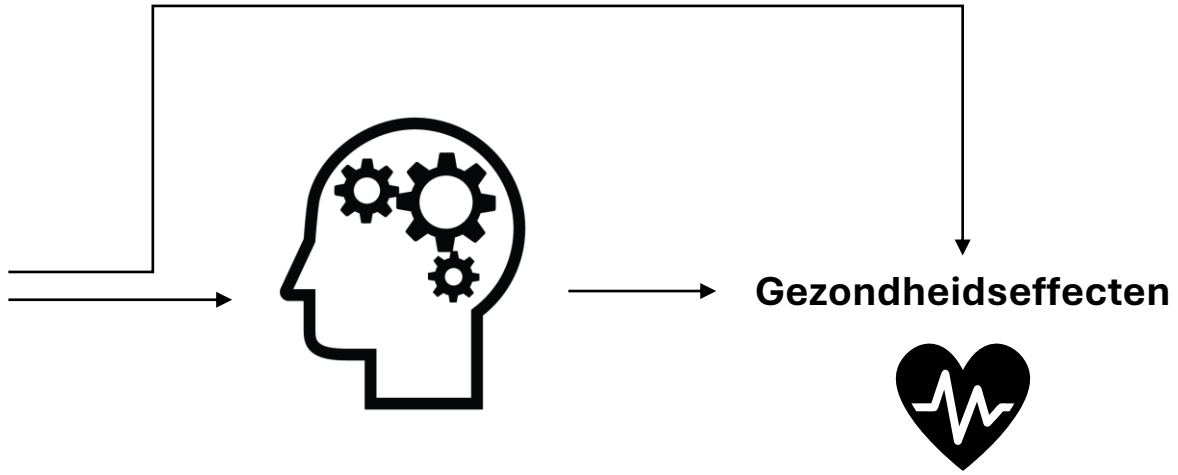
Geur en gezondheid

Bron & verspreiding

Blootstelling

Verwerking

Geur en gezondheid

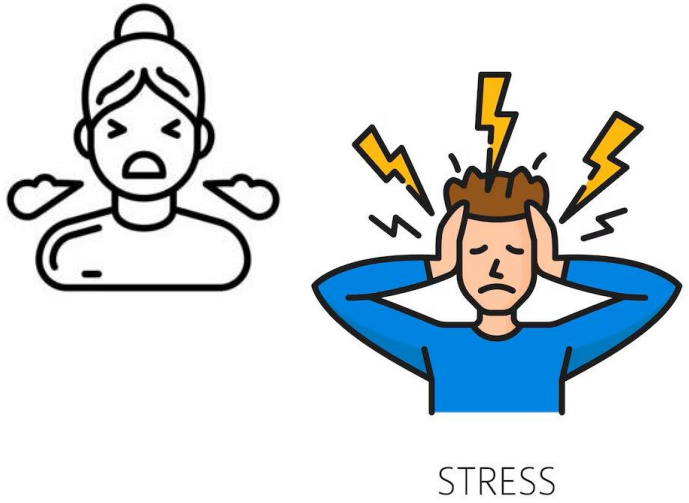

Verstoring

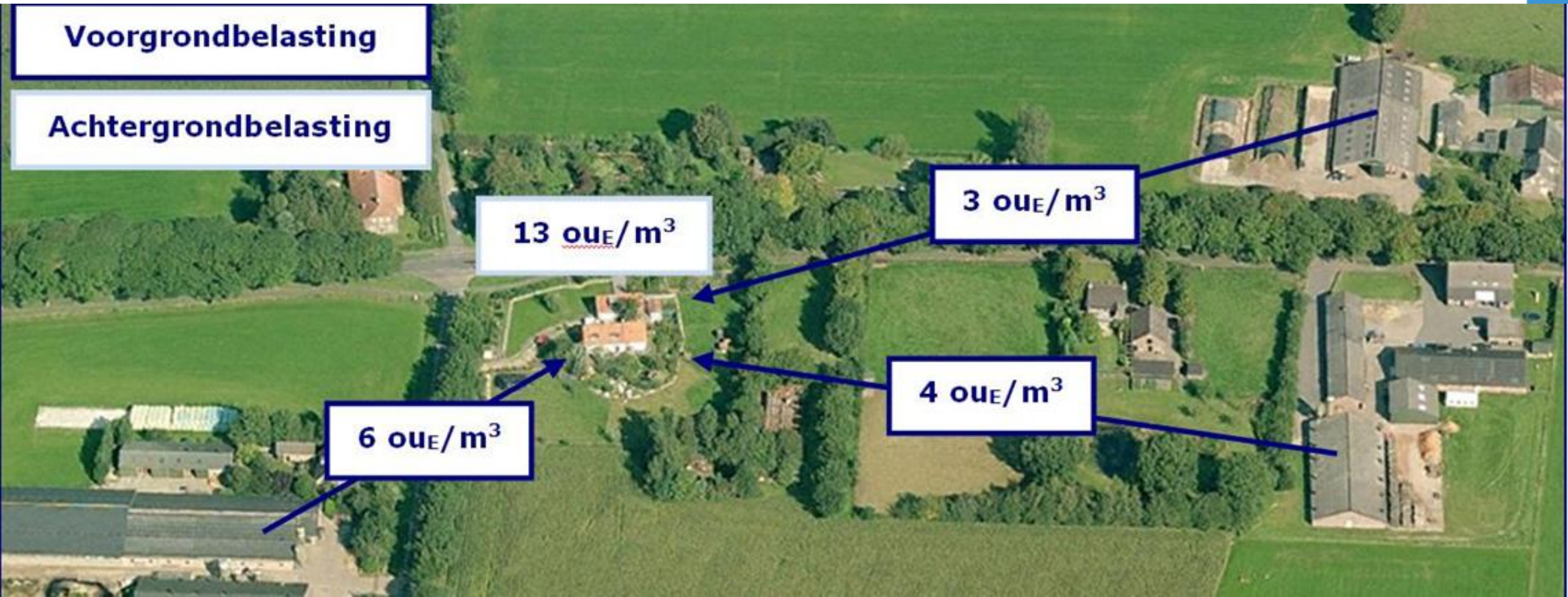
- Ramen sluiten, niet kunnen luchten
- Niet graag buiten en/of thuis zijn
- Bezoek: niet graag uitnodigen of niet graag op bezoek gaan
- Minder diep ademhalen
- Vertrouwde geuren niet meer kunnen ruiken
- Indienen van klachten

Stress-gerelateerde gezondheidsklachten

- Hoofdpijn
- Benauwdheid
- Misselijkheid
- Verhoogde bloeddruk
- Angstgevoelens
- Slaapverstoring

Voor- en achtergrondbelasting Geur

Geurhinder normen

Gezondheid

	Hinder	Ernstige hinder	Geurbelasting (OU/m³)
Streefwaarde	0%	0%	0
Richtwaarde	12%	0 - 3%	2
Bovenwaarde	20%		5

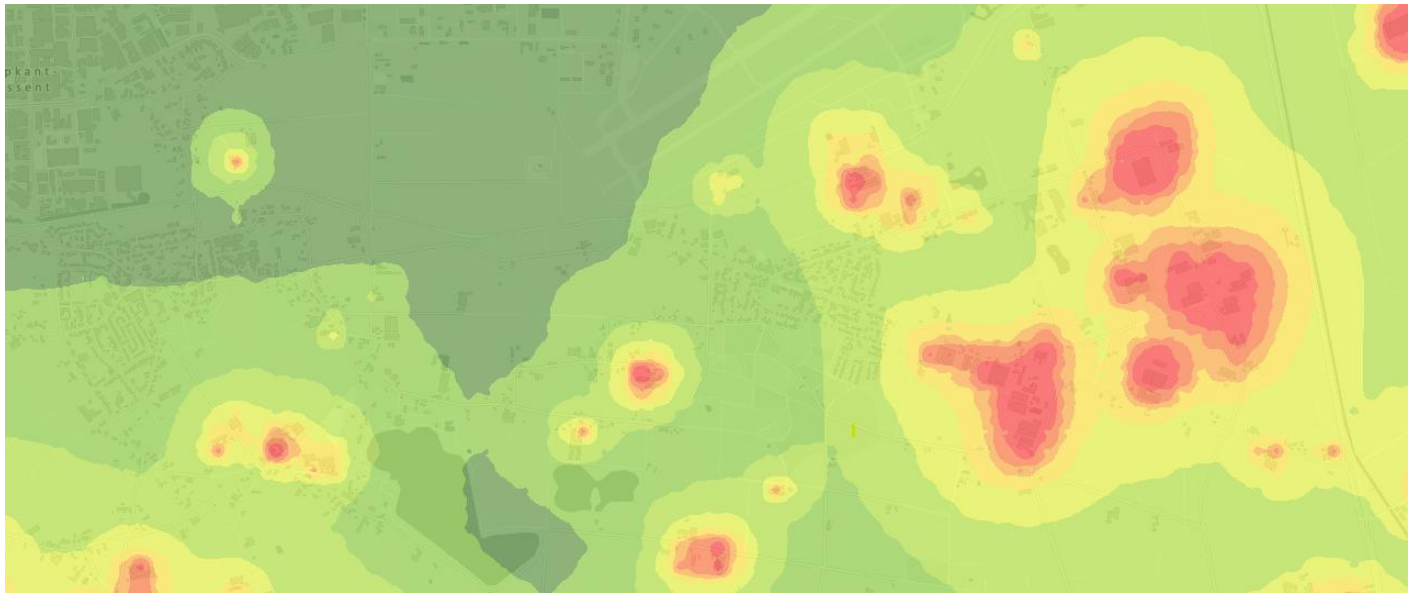
Besluit kwaliteit leefomgeving

		Hinder	Geurbelasting (OU/m³)
Binnen bebouwde kom	Norm	11%	2
	Max	29%	8
Buiten bebouwde kom	Norm	29%	8
	Max	46%	20

Geurverordening Ooststellingwerf

Adviezen GGD - Geur

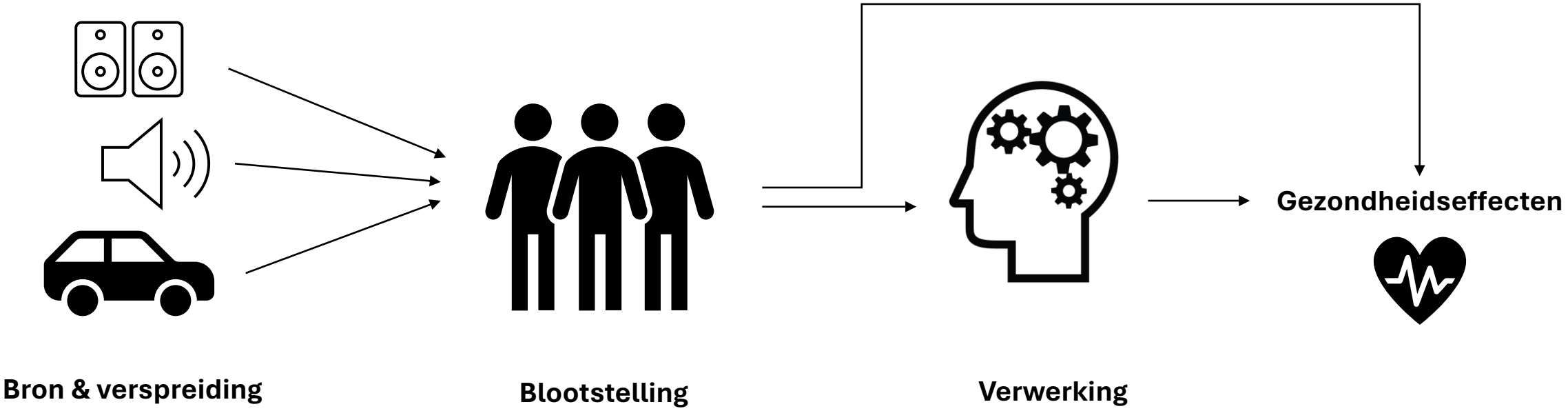
1. Breng in kaart wat de huidige geurblootstelling in de gemeente is, voorbeeld:

2. Stel een lagere maximale norm vast voor nieuwe situaties
3. Maak beleid om het totaal geurgehinderden in de gemeente terug te dringen

Geluid en gezondheid

Geluid en gezondheid

Geluid en gezondheid

Verstoring

- Ramen sluiten, niet kunnen luchten
- Niet graag buiten en/of thuis zijn
- Indienen van klachten
- Slaapverstoring

Stress-gerelateerde gezondheidsklachten

- Hoofdpijn
- Verhoogde bloeddruk
- Angstgevoelens
- Slaapverstoring

+ een direct effect

- Grotere kans op hart- en vaatziekten

Het meten van geluid

130 dB	Pijngrens
120	Discotheek
110	Drilboor op een meter afstand
100	Opstijgende jumbojet (4,5 km vanaf begin start en 200 mt hoog)
90	Vrachtwagen op 7,5 meter afstand
80	Drukke verkeersweg op 10 meter afstand
75	Boeing 737-800 (6,5 km vanaf begin start en 750 mt hoog)
65	Kleine zakenjet (6,5 km vanaf begin start en 750 mt hoog)
60	Ondergrens NOMOS - Gespreksniveau
50	Rustige woonwijk overdag
40	Normale woonkamer
30	Gefluister
20	Stille slaapkamer, stiltegebied in de natuur
10	Gehoordrempel meest volwassenen
0	Gehoorgrens

- Logaritmische schaal
- Iedere 10 dB
  - 10x zoveel vermogen
  - 2x zo hard ervaren door mensen

Geluidsnormen

Gezondheid

	dB L_{den}	dB L_{night}
Richtwaarde (op de gevel)	50	40
Maximale binnenwaarde	33	

Besluit kwaliteit leefomgeving (gemeentewegen)

	dB L_{den}	dB L_{night}
Standaardwaarde (op de gevel)	53	40
Grenswaarde (op de gevel)	70	45
Maximale binnenwaarde	33	

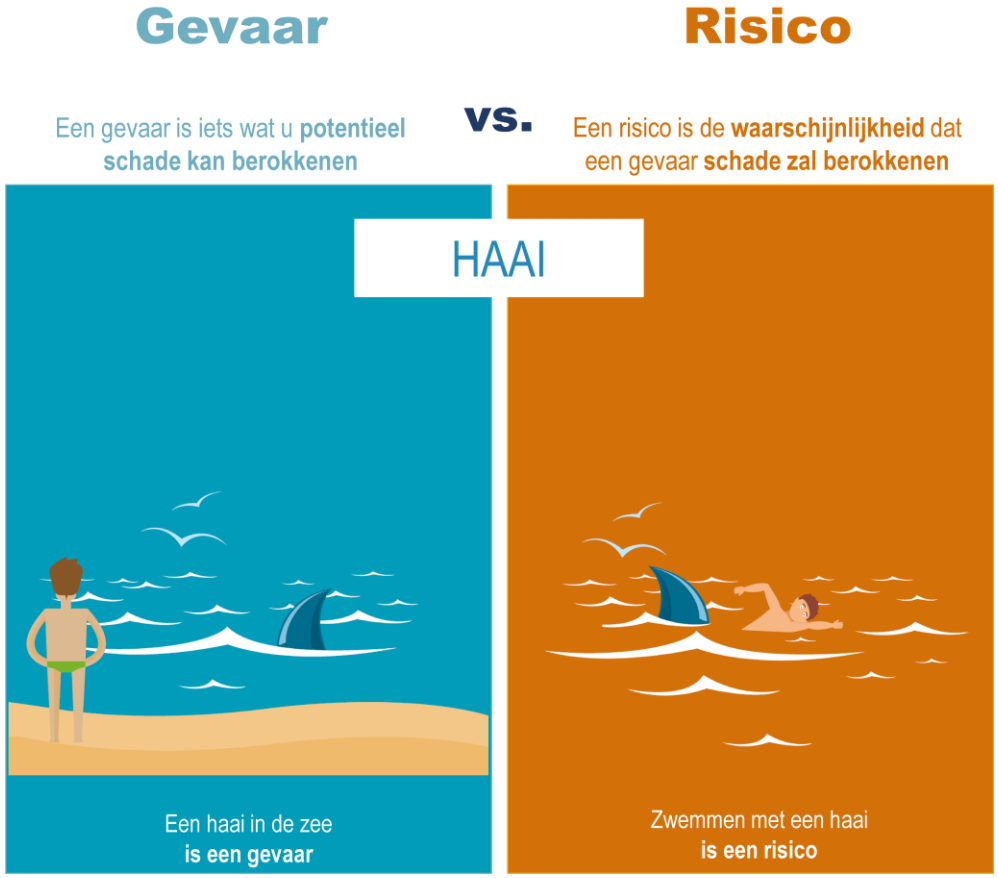
Adviezen GGD - Geluid

1. Streef naar gezonde geluidsniveaus
   - Houd geluid zoveel mogelijk onder 50 dB L_{den} en 40 dB L_{night}
2. Beperk uitzonderingen
   - Sta hogere geluidswaarden alleen toe als het echt nodig is
   - Probeer eerst om het geluidsniveau omlaag te brengen
3. Houd ruimte voor stille gebieden
   - Zorg voor rustige plekken zoals parken, plantsoenen en natuurgebieden

Gewasbeschermingsmiddelen en gezondheid

Gewasbeschermingsmiddelen en gezondheid

- Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen leidt tot onrust en geurhinder
- Gezondheidseffecten door gewasbeschermingsmiddelen hangen af van:
  - Type stof (gevaar)
    - Wat?
    - Hoe veel?
    - Mix van stoffen?
  - Blootstelling (risico)
    - Hoe lang?
    - Hoe vaak?

Onderzoeken naar gewasbeschermingsmiddelen

Toxicologie (wat zijn de mogelijke effecten van de stof)

- Mogelijk grotere kans op:
  - Neurodegeneratieve ziekten (zoals Parkinson)
  - Ontwikkelingsstoornissen voor jonge en ongeboren kinderen
- Nog onduidelijk:
  - Effecten van mengsels van stoffen
  - Effecten van stapeling van stoffen met (soort)gelijke werking

OBO-onderzoek (onderzoek blootstelling omwonenden bollenvelden)

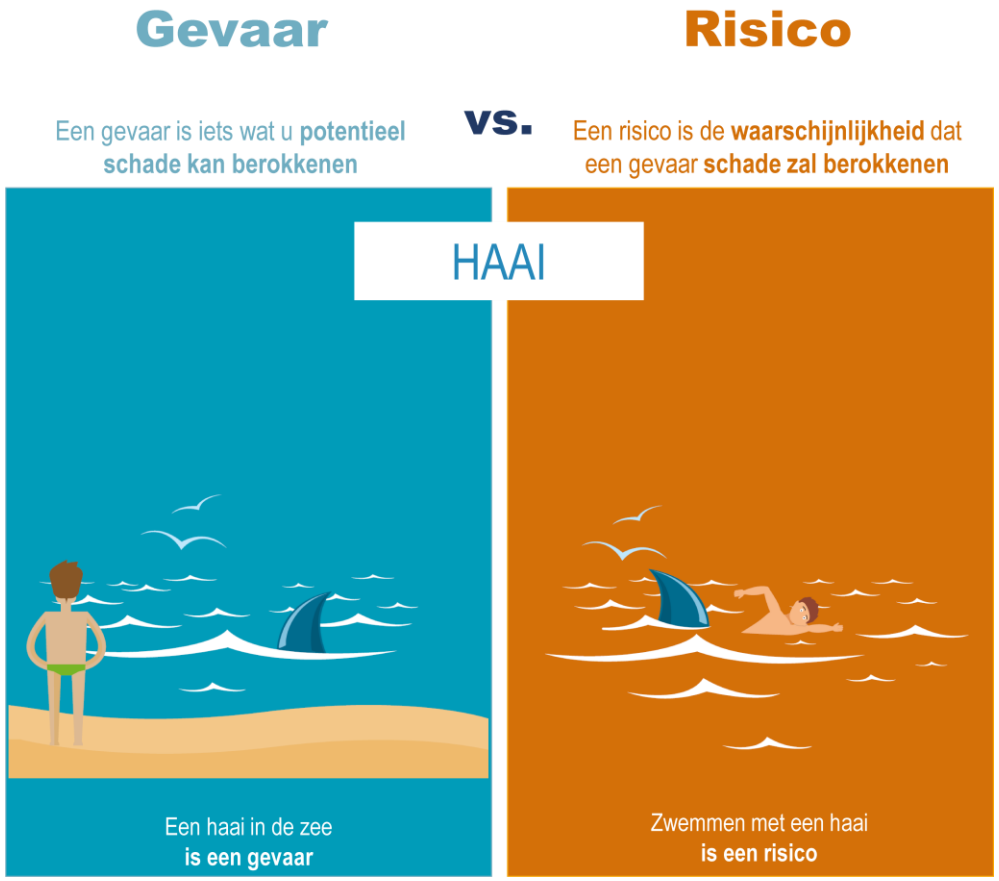
- Spuitnevel komt tot 50 meter, ook met speciale spuitkoppen.
- Gewasbeschermingsmiddelen worden gevonden tot op 250 meter afstand in de lucht, huisstof en luiers.
- Mensen komen op verschillende manieren met de stoffen in aanraking:
  - Omgeving
  - Voeding
  - Werk
  - Particulier gebruik

Gewasbeschermingsmiddelen en gezondheid

- Gezondheidseffecten door gewasbeschermingsmiddelen hangen af van:
  - Type stof (gevaar)
  - Blootstelling (risico)

- Voorzorgsprincipe

Doel: Minder verspreiding → Minder gevaar → Minder risico

Adviezen GGD - Gewasbeschermingsmiddelen

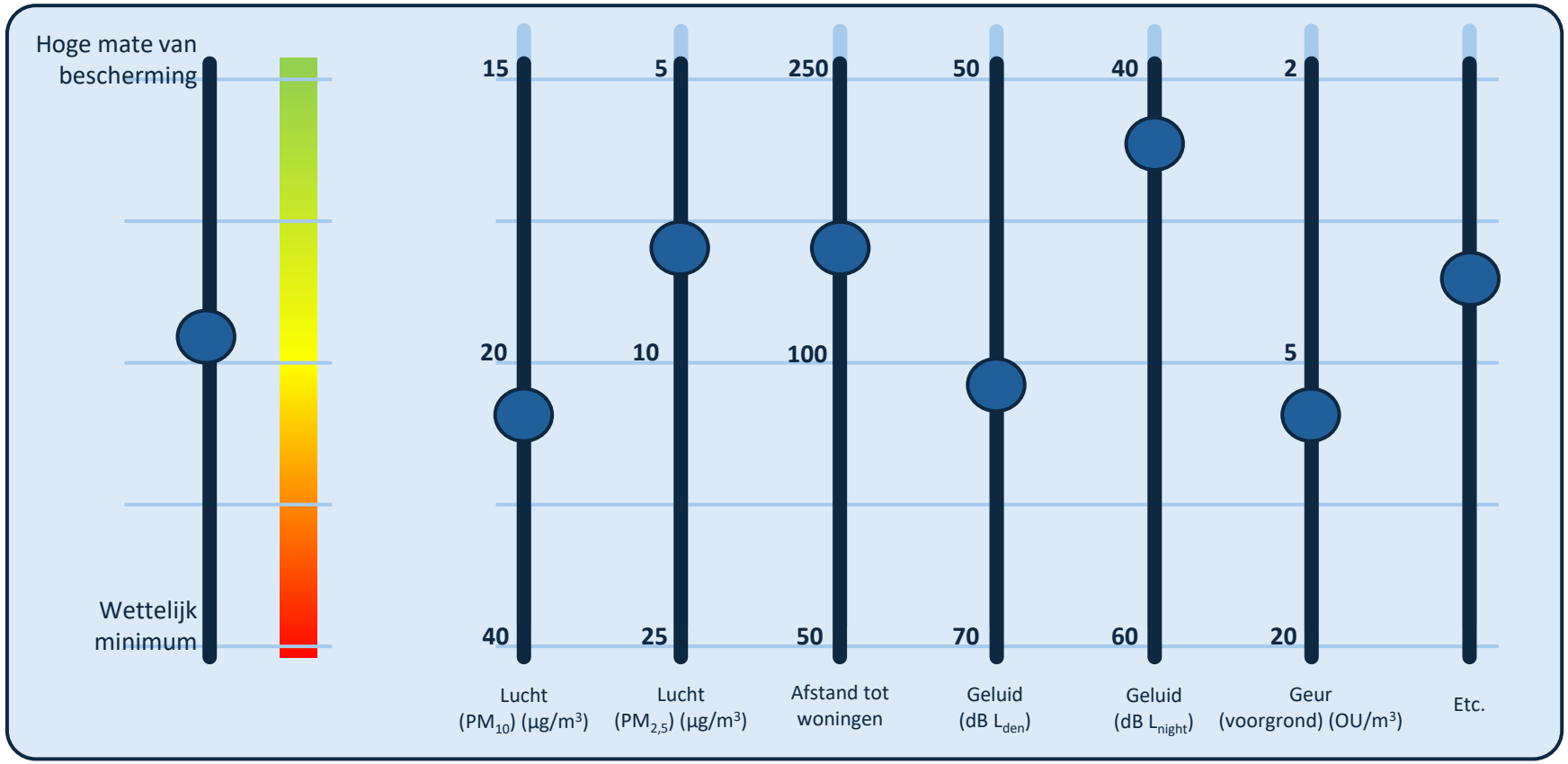
Nieuwe situaties

- Zo veel afstand als mogelijk tussen landbouwgrond waar wordt gespoten met gewasbeschermingsmiddelen en kwetsbare bestemmingen (zoals woningen, kinderdagverblijven, en scholen)
- In ieder geval (minimaal) 50 meter afstand

Bestaande situaties

- Spuitvrije zones niet altijd haalbaar
  - Er wordt gewerkt aan juridische mogelijkheden
- Goede communicatie tussen telers en omwonenden essentieel
- Afspraken over spuitmomenten en teeltvrije zones

Weer terug bij het mengpaneel

Dit figuur is een illustratieve en niet-volledige weergave.

Conclusie: U heeft wat te kiezen

Vragen?

Kahoot